

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 25, LT-01402 Vilnius, tel. (8 5) 262 6751, faks. (8 5) 279 1466, el. p. tarnyba@vvtat.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188770044.

Vilniaus miesto apylinkės teismui
Per EPP

2019-10-07 Nr. 4E-7537

Ieškovas:

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba
Vilniaus g. 25, 01402 Vilnius,
kodas: 188770044, a/s LT59 7044 0600 0152 7853,
AB SEB bankas, banko kodas 70440

Atsakovas:

Veronika Mastenica
(*duomenys neskelbiami*)

DĖL IEŠKINIO, DĖL VERONIKOS MASTENICOS, VEIKIANČIOS PAGAL INDIVIDUALIOS VEIKLOS PAŽYMĄ SODYBOS „VILLA EVA“ NUOMOS SUTARTIES, PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – Civilinio proceso kodeksas) 49 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta valstybės institucijų teisė įstatymų numatytais atvejais pareikšti ieškinį viešajam interesui apginti. Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – Vartotojų teisių apsaugos įstatymas) 12 straipsnio 1 dalies 6 punktą įtvirtina, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba įstatymų nustatyta tvarka kontroliuoja sutarčių standartines sąlygas ir ginčija nesąžiningas vartojimo sutarčių sąlygas. Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 32 straipsnio 2 dalis nurodo, jog Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, nustačiusi, kad vartojimo sutarties sąlygos yra nesąžiningos, turi kreiptis į pardavėją, paslaugų teikėją ir pasiūlyti jam per 14 dienų nuo šio pasiūlymo gavimo pakeisti, panaikinti arba nebetaikyti nesąžiningos sąlygos ar sąlygų sudarant sutartis su vartotojais, taip pat nurodyti pardavėjui ar paslaugų teikėjui, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba kreipsis į teismą su ieškiniu ar pareiškimu (skundu) dėl nesąžiningos sąlygos (sąlygų) pripažinimo negaliojančiomis ar pakeitimo, jeigu pardavėjas ar paslaugų teikėjas nevykdys Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos pasiūlymo.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2000 m. birželio 27 d. sprendime *Océano Grupo Editorial ir Salvat Editores (C-240/98 – C-244/98, Rink. p. I-4941)* pažymėjo, kad 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EBB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (toliau – Direktyva), 7 straipsnio 2 dalis pripažintoms vartotojų organizacijoms suteikia galimybę kreiptis į teismus, kad šie patikrintų, ar visuotiniam taikymui nustatytos sąlygos yra nesąžiningos, ir prireikus pripažintų jas neteisėtomis, net kai tokios sąlygos nebuvo įtrauktos į konkrečią sutartį.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas taip pat nurodė, jog taip yra todėl, kad tokia nuostata patenka į apsaugos sistemą, „pagrįstą mintimi, kad vartotojas yra mažiau palankioje

padėtyje nei pardavėjas ar tiekėjas tiek galimybių derėtis, tiek informacijos lygio atžvilgiu“ ir kad tokia padėtis gali „būti kompensuota tik dėl pozityvaus su sutartiniais santykiais nesusijusių subjektų įsikišimo“.

Direktyvos vienas iš nustatytų tikslų yra apsaugoti vartotojus sutarties nesąžiningų sąlygų atvejais, t. y. asmenys, įsigyjantys prekes ar paslaugas, turi būti apsaugoti nuo pardavėjo ar tiekėjo piktnaudžiavimo galia, ypač nuo vienašališkų tipinių sutarčių ir nuo esminių teisių nesąžiningo neįtraukimo į sutartis. Direktyvoje nustatyti nesąžiningų sąlygų kriterijai buvo perkelti į Lietuvos nacionalinę teisę – į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 6.228⁴ straipsnį.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vadovaudamasi Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 6 punktu, įtvirtinančiu Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos teisę įstatymų nustatyta tvarka kontroliuoti sutarčių standartines sąlygas ir ginčyti nesąžiningas vartojimo sutarčių sąlygas bei siekdama užtikrinti vartotojų teisių apsaugą, išnagrinėjo Veronikos Mastenicos, veikiančios pagal individualios veiklos pažymą sodybos „Villa Eva“ nuomos sutartį (toliau – Sutartis) nesąžiningų sąlygų taikymo požiūriu ir 2018 m. gruodžio 4 d. priėmė nutarimą Nr. 10-1696 „Dėl Veronikos Mastenicos, veikiančios pagal individualios veiklos pažymą sodybos „Villa Eva“ nuomos sutarties“ (toliau – Nutarimas). Nutarime Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija konstatavo, kad pagal Civilinio kodekso 6.228¹ straipsnį, vartojimo sutartimi verslininkas įsipareigoja perduoti vartotojui (fiziniam asmeniui, veikiančiam su savo verslu, prekyba, amatu ar profesija nesusijusiais tikslais) prekes nuosavybės teise arba suteikti paslaugas vartotojui, o vartotojas įsipareigoja priimti prekes ar paslaugas ir sumokėti jų kainą. Civilinio kodekso 6.716 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad paslaugų sutartimi viena šalis (paslaugų teikėjas) įsipareigoja pagal kitos šalies (kliento) užsakymą suteikti klientui tam tikras nematerialaus pobūdžio (intelektines) ar kitokias paslaugas, nesusijusias su materialaus objekto sukūrimu (atlikti tam tikrus veiksmus arba vykdyti tam tikrą veiklą), o klientas įsipareigoja už suteiktas paslaugas sumokėti. To paties straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad vartojimo paslaugų sutarčiai taikomos Civilinio kodekso normos, reglamentuojančios vartojimo sutartis. Atsižvelgiant į tai, bei į tai, kad vartotojai su Veronika Mastenica, veikiančia pagal individualios veiklos pažymą, Sutartį sudaro dėl sodybos „Villa Eva“ banketinės salės nuomos ir nakvynės ir kitų paslaugų suteikimo (paslaugų teikimo sutartį), t. y. Sutartį sudaro su savo verslu, prekyba, amatu ar profesija nesusijusiais tikslais, darytina išvada, kad tarp šalių susiklosto vartojimo teisiniai santykiai. Todėl tarp šalių sudaroma Sutartis laikytina atlygintinų paslaugų teikimo sutartimi, kuriai be bendrųjų atlygintinas paslaugas reglamentuojančių nuostatų, taikomos ir specialiosios Civilinio kodekso normos, reglamentuojančios vartojimo sutarčių ypatumus. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija Nutarime nurodė, kad Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnyje numatyta, jog nesąžiningomis laikomos vartojimo sutarčių sąlygos, kurios šalių nebuvo individualiai aptartos ir kuriomis dėl sąžiningumo reikalavimo pažeidimo iš esmės pažeidžiama šalių teisių ir pareigų pusiausvyra vartotojo nenaudai, taip pat minėtame teisės akte pateikiamas pavyzdinis sąrašas standartinių sutarties sąlygų, kurios yra preziumuojamos kaip nesąžiningos vartotojams.

Sutarties 2.7 punktą numato, kad „Klientas sumoka Nuomotojui 600,00 eurų rankpinigių. Rankpinigiais laikoma pinigų suma, kurią viena iš I susitariančių šalių (Klientas) duoda pagal sutartį priklausančių iš jos mokėjimų sąskaita antrajai šaliai I (Nuomotojui) sutarties sudarymui įrodyti ir jos vykdymui užtikrinti. Šalys rankpinigių perdavimo momentu I suprato, kad perduodamų rankpinigių suma atlieka šias funkcijas: mokėjimo, įrodomąją ir užtikrinamąją I funkcijas. Jeigu už sutarties neįvykdymą atsako davusi rankpinigius šalis (Klientas), rankpinigiai lieka antrajai I šaliai (Nuomotojui). Jeigu už sutarties neįvykdymą atsako gavusi rankpinigius šalis (Nuomotojas), ji privalo sumokėti antrajai šaliai (Klientui) dvigubą rankpinigių sumą“.

Vadovaujantis Sutarties 2.7 punktu, kai dėl Sutarties neįvykdymo yra kaltas vartotojas, vartotojo sumokėta 600 EUR rankpinigių suma, lieka paslaugų teikėjui.

Atsižvelgiant į tai, kad minima Sutarties punkto sąlyga paslaugų teikėjas suteikia sau teisę negražinti vartotojui jo sumokėtų 600 EUR rankpinigių, pabrėžtina, kad paslaugų teikėjui turi būti atlyginami tik faktiškai jo patirti nuostoliai, kuriuos jis patyrė vartotojui nevykdant ar netinkamai vykdant Sutartimi prisiimtus įsipareigojimus. Akcentuotina, jog Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2005 m. birželio 6 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-316/2005 yra pasisakęs, kad „netesybomis siekiama tik kompensuoti nukentėjusios šalies nuostolius, tačiau jos negali leisti nukentėjusiajai šaliai piktnaudžiauti savo teise ir nepagrįstai praturtėti kitos šalies sąskaita“.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal Civilinio kodekso 6.309 straipsnio 2 dalį, kai tam tikra pinigų suma yra sumokama perduoti daiktą ar paslaugą įsipareigojusiam asmeniui, toks mokėjimas pripažįstamas dalies kainos sumokėjimu – avansu. Vadovaujantis kasacinio teismo suformuota praktika, tuo atveju, kai sutarties šalys susitaria, jog iš anksto sumokėtas avansas bus įskaitytas į sutarties, ją įvykdžius kainą, o dėl sutartyje aptartų šalies padarytų pažeidimų bus negražinamas jį sumokėjusiam asmeniui, avansas atlieka ne tik mokėjimo – atsiskaitymo, bet ir netesybų funkciją (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys civilinėse bylose Nr. 3K-3-557/2013; E3K-3-43-916/2018; E3K-3-209-695/2018).

Nagrinėjamu atveju, įvertinus Sutarties 2.7 punkto, taip pat Sutartyje įtvirtinto 2.3 punkto formuluotes, matyti, kad rankpinigiai šiuo atveju yra laikomi avansiniu mokėjimu, kuris atlieka tiek mokėjimo – atsiskaitymo funkciją, tiek ir netesybų funkciją (vertinamas kaip paslaugų teikėjo patirti nuostoliai), kai vartotojas neįvykdo tarp šalių sudarytos Sutarties. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad kai tarp šalių sudarytoje sutartyje yra nustatytos netesybos, vartotojams yra taikoma apsauga, kuria yra draudžiama nustatyti neproporcingai didelę vartotojo civilinę atsakomybę už sutarties neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą. Vadinasi, tais atvejais, kai avansas pagal sutartį atlieka tiek mokėjimo, tiek ir netesybų funkciją, avanso dydis negali viršyti proporcingos vartotojo civilinės atsakomybės už sutarties neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą dydžio. Be to, pastebėtina, kad Sutarties 2.7 punkte vartotojui numatyta atsakomybė už Sutarties neįvykdymą, t. y. vartotojo sumokėtų 600 EUR avanso negražinimas, gali būti neproporcinga, kadangi paslaugų teikėjo patirtų nuostolių dydis kai Sutartis neįvykdoma dėl vartotojo kaltės, gali nesutapti su vartotojo sumokėtu avansu t. y. paslaugų teikėjo kiekvienu atveju patiriami nuostoliai dėl vartotojo prisiimtų įsipareigojimų nevykdymo, gali būti ir mažesni, arba jų gali ir nebūti, tačiau net ir tokiu atveju, t. y. paslaugų teikėjui patyrus mažesnius nuostolius, ar jų iš vis nepatyrus, vartotojo sumokėtas 600 EUR avansas jam nebūtų gražintas. Tokiu būdu, darytina išvada, kad sumokėto avanso negražinimas vartotojui, gali leisti paslaugų teikėjui piktnaudžiauti savo teise ir nepagrįstai praturtėti kitos šalies (vartotojo) sąskaita. Taigi, tais atvejais, kai avansas pagal sutartį atlieka tiek mokėjimo, tiek ir netesybų funkciją, avanso dydis negali viršyti proporcingos vartotojo civilinės atsakomybės už sutarties neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą dydžio.

Papildomai pažymėtina, kad Civilinio kodekso šeštosios knygos XXXV skyriaus „Atlygintinų paslaugų teikimas“ Bendrųjų nuostatų skirsnyje įtvirtintas įvairaus pobūdžio atlygintinų paslaugų teikimo teisinių santykių, tarp jų ir atlygintinų paslaugų teikimo sutarties nutraukimo, reglamentavimas. Civilinio kodekso 6.721 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad „Klientas turi teisę vienašališkai nutraukti sutartį, nepaisydamas to, kad paslaugų teikėjas jau pradėjo ją vykdyti. Šiuo atveju klientas privalo sumokėti paslaugų teikėjui kainos dalį, proporcingą suteiktoms paslaugoms, ir atlyginti kitas protingas išlaidas, kurias paslaugų teikėjas, norėdamas įvykdyti sutartį, padarė iki pranešimo apie sutarties nutraukimą gavimo iš kliento momento“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, konstatuotina, kad Sutarties 2.7 punkto sąlyga, iš esmės pažeidžia vartotojo teises ir interesus, kadangi nustato neproporcingai didelę vartotojo civilinę atsakomybę už Sutarties nevykdymą ar netinkamą įvykdymą.

Sutarties 6.2 punktą numato, kad „*Kilus ginčui dėl sutarties nevykdymo arba netinkamo vykdymo, ginčas pirmiausiai sprendžiamas derybomis, o nesutarus - Vilniaus miesto apylinkės teisme*“.

Minimoje Sutarties sąlygoje įtvirtinta, kad tarp šalių kilę ginčai sprendžiami derybų būdu, o nepavykus susitarti – Vilniaus miesto apylinkės teisme.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – Civilinio proceso kodeksas) 29 straipsnį ieškinys pareiškiamas teismui pagal atsakovo gyvenamąją vietą arba, jei atsakovas yra juridinis asmuo, pagal jo buveinę, nurodytą juridinių asmenų registre. Civilinio proceso kodekso 30 straipsnio 11 dalis numato, jog ieškinys dėl vartojimo sutarčių gali būti pareiškiamas pagal vartotojo gyvenamąją vietą. Atsižvelgiant į tai, kad vartotojas yra silpnesnė sutarties šalis, todėl įstatymuose yra nustatyta stipresnė vartotojo interesų apsauga, jis turi teisę pareikšti ieškinį pagal savo gyvenamąją vietą. Civilinio proceso kodekso 32 straipsnio 1 dalis nustato, kad šalys gali rašytiniu tarpusavio susitarimu pakeisti teritorinį tos bylos teisingumą. Taigi, sutarties šalims yra leidžiama susitarti dėl ginčų sprendimo konkrečiame teisme, tačiau, jeigu sutarties sąlyga, keičianti teritorinį bylos teisingumą, įtvirtinama vartojimo sutartyje, parengtoje pagal individualiai neaptartas arba standartines sąlygas, kurias bendram nevienkartiniam naudojimui iš anksto parengia viena šalis nederindama jų su kita šalimi ir kurios be derybų su kita šalimi taikomos sudaromose sutartyse, tokia sutarties sąlyga negali būti laikoma nustatyta bendru šalių susitarimu, t. y. tokia vartojimo sutarties, sudarytos pagal individualiai neaptartas arba standartines sąlygas, nuostata negali būti laikoma rašytiniu šalių susitarimu dėl teisingumo Civilinio proceso kodekso 32 straipsnio 1 dalies prasme.

Taip pat pažymėtina, kad Europos Bendrijų Teisingumo Teismas savo 2000 m. birželio 27 d. Sprendime *OceanoGrupoEditorial ir Salvat Editores (C-240/98–C-244/98, Rink. p. I-4941)* yra konstatavęs, kad vartojimo sutarties sąlyga, kuria vartotojui nustatoma pareiga paklusti teismo, kuris gali būti labai toli nuo jo gyvenamosios vietos, išimtinai jurisdikcijai, gali apsunkinti jo atvykimą į teismą. Tuo atveju, kai ginčas kyla dėl nedidelių pinigų sumų, vartotojo atvykimo į teismą išlaidos gali turėti atgrasantį poveikį ir dėl jų vartotojas gali atsisakyti pareikšti ieškinį teisme ar gynybos. Todėl tokia sąlyga priklauso sąlygoms, kurių tikslas arba rezultatas – panaikinti arba trukdyti vartotojo teisei pareikšti ieškinį (Europos Bendrijų Teisingumo Teismo 2009 m. birželio 4 d. Sprendimas *PANNOM GSM* byloje CO243/08).

Nagrinėjamu atveju, iš Sutarties 6.2 punkto formuluotės matyti, kad tuo atveju, kai tarp šalių kilusių ginčų nepavyksta išspręstai derybų būdu, jie yra sprendžiami Vilniaus miesto apylinkės teisme. Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis aukščiau nurodytu reglamentavimu, darytina išvada, kad toks Sutarties 6.2 punkte įtvirtintas tarp šalių kilusių ginčų sprendimas, sprendžiant juos ne pagal vartotojo gyvenamąją vietą, o Vilniaus miesto apylinkės teisme, suvaržo vartotojo teisę pareikšti ieškinį pagal savo gyvenamąją vietą. Todėl Sutarties 6.2 punkto sąlyga laikytina iš esmės pažeidžiančia vartotojo teises ir interesus.

Pažymėtina, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2018 m. gruodžio 7 d. raštu Nr. 4-8567 Nutarimo nuorašą pateikė paslaugų teikėjai Veronikai Mastenicai, kuri veikia pagal individualios veiklos pažymą ir pasiūlė per 14 dienų nuo Nutarimo nuorašo gavimo dienos pakeisti, panaikinti ar netaikyti atitinkamų Sutarties sąlygų sudarant sutartis su vartotojais. Minimu raštu Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba paslaugų teikėjos Veronikos Mastenicos taip pat paprašė apie priimtus sprendimus dėl Nutarime pateiktų pasiūlymų informuoti Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą per aukščiau nurodytą terminą, t. y. per 14 dienų nuo Nutarimo gavimo dienos. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2019 m. sausio 21 d. gavo paslaugų teikėjos Veronikos Mastenicos 2019 m. sausio 15 d. pranešimą, kuriame paslaugų teikėja Veronika Mastenica, pasisakydama dėl Sutarties 2.7 punkto sąlygos, įtvirtinančios paslaugų teikėjui teisę negražinti vartotojo sumokėtų rankpinigių (600 EUR), jeigu dėl Sutarties neįvykdymo yra kaltas vartotojas, nurodė, jog ši Sutarties sąlyga su kiekvienu vartotoju yra aptariama individualiai, kaip ir rankpinigių dydis. Minėtame pranešime paslaugų teikėja, taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad rankpinigių samprata ir jų atliekama funkcija kiekvienam vartotojui yra išaiškinama individualiai, tam, kad vartotojas suprastų rankpinigių teisinę reikšmę. Be to, rankpinigiai garantuoja ir užtikrina tinkamą tarp šalių sudarytos Sutarties vykdymą ir numato abiejų šalių atsakomybę jos nevykdymo

atveju. Todėl paslaugų teikėjos nuomone, atsižvelgiant į tai, kad Sutarties 2.7 punkto sąlyga yra aptariama individualiai su kiekvienu vartotoju, suprantant, jog rankpinigiai garantuoja abiejų šalių atsakomybę Sutarties nevykdymo atveju, laikytina, jog minima Sutarties sąlyga atitinka abiejų sutarties šalių teisėtus interesus.

Dėl Sutarties 6.2 punkto sąlygos, nustatančios, kad tarp šalių kilęs ginčas yra sprendžiamas Vilniaus miesto apylinkės teisme, paslaugų teikėja minėtame pranešime nurodė, jog jog ginčų sprendimo vieta su vartotojais yra aptariama individualiai, vartotojams aiškiai sutikus ir išreiškus savo valią dėl teritorinio teisingumo. Be to, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – Civilinio proceso kodeksas) 32 straipsnio 1 dalis reglamentuoja sutartinį teisingumą, kuris reiškia, jog sutarties šalys rašytiniu tarpusavio susitarimu gali pakeisti teritorinį bylos teisingumą. Atsižvelgiant į tai, jog Civilinio proceso kodeksas sutarties šalims leidžia susitarti kuriame teisme bus sprendžiami tarp šalių kilę ginčai bei į tai, kad nagrinėjamu atveju ginčų sprendimo vieta su vartotojais yra aptariama individualiai, Veronikos Matenicos teigimu, Sutarties 6.2 punkto sąlyga nepažeidžia vartotojų teisių ir interesų.

Atsižvelgdama į paslaugų teikėjos pateiktus paaiškinimus, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2019 m. birželio 21 d. raštu Nr. 4-10244 pakartotinai kreipėsi į paslaugų teikėją Veroniką Mastenicą, siūlydama pakeisti, panaikinti ar netaikyti Sutarties 2.7 ir 6.2 punktų sąlygų, kurios Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos Nutarimu buvo pripažintos atitinkančiomis nesąžiningų vartojimo sutarčių sąlygų nustatymo kriterijus ir apie priimtus sprendimus paprašė paslaugų teikėjos informuoti Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą iki 2019 m. liepos 5 d.

Įvertinusi paslaugų teikėjos pranešime pateiktą argumentą, jog paslaugų teikėjos nuomone, Sutarties 2.7 punkto sąlyga yra individualiai aptariama su kiekvienu vartotoju, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2019 m. birželio 21 d. rašte Nr. 4-10244 atkreipė paslaugų teikėjos dėmesį į tai, kad pagal Civilinio kodekso 6.185 straipsnio 1 dalį standartinėmis laikomos sąlygos, kurias bendram nevienkartiniam naudojimui iš anksto parengia viena šalis nederindama jų su kita šalimi ir kurios be derybų su kita šalimi taikomos sudaromose sutartyse. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba rašte taip pat pabrėžė, kad vadovaujantis Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsniu, nesąžiningomis laikomos vartojimo sutarčių sąlygos, kurios šalių nebuvo individualiai aptartos ir kuriomis dėl sąžiningumo reikalavimo pažeidimo iš esmės yra pažeidžiama šalių teisių ir pareigų pusiausvyra vartotojo nenaudai bei pažymėjo, jog šio straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad individualiai neaptartomis laikomos sąlygos, kurių parengimui negalėjo daryti įtakos vartotojas, ypač, jeigu tokios sąlygos nustatytos iš anksto paslaugų teikėjo parengtoje standartinėje sutartyje. Pažymėtina, kad individualiai aptartos yra tokios sąlygos, kurios įtraukiamos į sutartį aktyviai veikiant vartotojui, t. y. tokioms sąlygoms vartotojas realiai gali daryti įtaką (pavyzdžiui, reikalauti kurią nors sutarties sąlygą išbraukti ar įrašyti į sutartį naują sąlygą, keisti tam tikras sutarties sąlygas ir pan.). Sutarties sąlygų paaiškinimas vartotojui negali būti prilyginamas individualiam sutarties sąlygų aptarimui Civilinio kodekso prasme. Be to, pagal Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnio 4 dalį pareiga įrodyti, kad tam tikra sutarties sąlyga buvo aptarta individualiai, tenka būtent paslaugų teikėjui. Taigi, visais atvejais vartotojo teikiamas sutikimas dėl konkrečių sutarties sąlygų turi būti aiškus, o ne numanomas, t. y. tokio pobūdžio sutikimas turi būti su vartotojų aptartas individualiai bei išreikštas aktyviais vartotojo veiksmais (pavyzdžiui, sutartyje suteikiant vartotojui galimybę pasirinkti, ar jis sutinka su tam tikra sutarties sąlyga, ar ne). Atsižvelgiant į tai ir įvertinus paslaugų teikėjos vartotojams teikiamas pasirašyti Sutarties 2.7 punkto formuluotę, matyti, kad Sutartis šiuo atveju yra parengta paslaugų teikėjo vienašališkai, bendram nevienkartiniam naudojimui ir nederinant Sutartyje įtvirtintų nuostatų su vartotoju. Todėl, Sutarties 2.7 punkto sąlyga nelaikytina individualiai aptarta su vartotoju Civilinio kodekso prasme. Tokiu būdu, darytina išvada, jog Sutarties 2.7 punkto sąlyga atitinka Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnio 2 dalies 5 punkto sutarčių nesąžiningų sąlygų nustatymo kriterijų, kadangi nustato neproporcingai didelę vartotojo civilinę

atsakomybę už Sutarties nevykdymą ar netinkamą įvykdymą, taip iš esmės pažeidžiant vartotojo teises ir interesus.

Pasisakydama dėl Sutarties 6.2 punkto sąlygos, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba minėtame rašte pakartotinai atkreipė paslaugų teikėjos dėmesį į tai, kad vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, ieškinys teisme turi būti pareiškiamas pagal atsakovo gyvenamąją vietą, o vartotojui, kaip ekonomiškai silpnesnei sutarties šaliai yra suteikiama teisė ieškinį dėl vartojimo sutarčių teisme pareikšti pagal savo gyvenamąją vietą. Taigi, nors sutarties šalys ir gali susitarti dėl ginčų sprendimo konkrečiame teisme, tačiau, jeigu tokia sutarties sąlyga, keičianti teritorinį bylos teisingumą, yra įtvirtinama vartojimo sutartyje, parengtoje pagal paslaugų teikėjo standartines ir individualiai neaptartas sąlygas, kurias bendram nevienkartiniam naudojimui iš anksto parengia viena šalis nederindama jų su kita šalimi ir kurios be derybų su kita šalimi taikomos sudaromose sutartyse, tokia vartojimo sutarties sąlyga nelaikytina bendru šalių susitarimu, t. y. nelaikytina individualiai aptartu šalių susitarimu dėl teisingumo nustatymo Civilinio proceso kodekso 32 straipsnio 1 dalies prasme. Atsižvelgiant į tai, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nuomone, minima Sutarties sąlyga nelaikytina individualiai aptartu šalių rašytiniu šalių susitarimu dėl teisingumo nustatymo Civilinio proceso kodekso 32 straipsnio 1 dalies prasme, kadangi įvertinus Sutarties 6.2 punkto formuluotę, matyti, kad vartotojui nėra suteikiama galimybė pasirinkti, ar jis sutinka/nesutinka, jog tarp šalių kilęs ginčas būtų nagrinėjamas būtent Vilniaus miesto apylinkės teisme. Taigi, atsižvelgiant į tai, jog Sutartis šiuo atveju yra parengta paslaugų teikėjo vienašališkai, bendram nevienkartiniam naudojimui ir nederinant Sutarties 6.2 punkte įtvirtinto teisingumo individualiai su vartotoju, darytina išvada, kad minimoje sąlygoje įtvirtintas tarp šalių kilusių ginčų sprendimas, sprendžiant juos ne pagal vartotojo gyvenamąją vietą, o Vilniaus miesto apylinkės teisme, atitinka Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnio 2 dalies 18 punkto sutarties nesąžiningų sąlygų nustatymo kriterijų, kadangi suvaržo vartotojo teisę pareikšti ieškinį pagal savo gyvenamąją vietą ir tokiu būdu, iš esmės pažeidžia vartotojo teises ir interesus.

Atkreiptinas dėmesys, kad iki Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos 2019 m. birželio 21 d. rašte Nr. 4-10244 nurodyto termino, t. y. iki 2019 m. liepos 5 d., paslaugų teikėja Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai atsakymo dėl Sutarties 2.7 ir 6.2 punktų pakeitimo, panaikinimo ar netaikymo, nepateikė. Paslaugų teikėjos atsakymas į šį Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos raštą negautas ir iki ieškinio pateikimo teismui dienos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, darytina išvada, kad paslaugų teikėja Veronika Mastenica neatsižvelgė į Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos pateiktus siūlymus dėl Sutarties 2.7 ir 6.2 punktų sąlygų, kurios Nutarimu buvo pripažintos atitinkančiomis vartojimo sutarčių nesąžiningų sąlygų nustatymo kriterijus, pakeitimo, panaikinimo ar netaikymo, taigi nesutiko nutraukti viešojo intereso pažeidimo.

Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 32 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, jog Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, nustačiusi, kad vartojimo sutarties sąlygos yra nesąžiningos, turi kreiptis į paslaugų teikėją ir pasiūlyti jam per 14 dienų nuo šio pasiūlymo gavimo pakeisti, panaikinti arba nebetaikyti nesąžiningos sąlygos ar sąlygų sudarant sutartis su vartotojais, taip pat nurodyti paslaugų teikėjui, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba kreipsis į teismą su ieškiniu ar pareiškimu (skundu) dėl nesąžiningos sąlygos (sąlygų) pripažinimo negaliojančiomis ar pakeitimo, jeigu paslaugų teikėjas nevykdys Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos pasiūlymo. To paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog jeigu viešojo intereso pažeidimas nenutrauktas, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba kreipiasi į teismą dėl viešojo intereso gynimo.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau ir siekdama užtikrinti efektyvią vartotojų teisių apsaugą, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, vadovaudamasi Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 32 straipsnio 3 dalimi, teikia ieškinį dėl paslaugų teikėjos Veronikos Mastenicos, veikiančios pagal individualios veiklos pažymą Sutarties 2.7 ir 6.2 punktų sąlygų pripažinimo nesąžiningomis ir negaliojančiomis.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba neprieštarauja sprendimo už akių priėmimui, jeigu byloje nebus gautas paslaugų teikėjos Veronikos Mastenicos atsiliepimas į pareikštą ieškinį arba parengiamasis procesinis dokumentas. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba neprieštarauja, kad būtų teismas nagrinėtų rašytinio proceso tvarka. Byla bus vedama ne per advokatą.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta ieškinyje, vadovaudamasi Civilinio proceso kodekso 49 straipsnio 2 dalimi, Civilinio kodekso 6.288⁴ straipsniu, Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 6 punktu bei 32 straipsnio 3 dalimi, teismo p r a š o

Pripažinti, kad paslaugų teikėjos Veronikos Mastenicos, veikiančios pagal individualios veiklos pažymą standartinės vartotojams teikiamos pasirašyti Sutarties 2.7 punkto sąlyga atitinka Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnio 2 dalies 5 punkto sutarčių nesąžiningų sąlygų nustatymo kriterijų (nustato neproporcingai didelę vartotojo civilinę atsakomybę už Sutarties nevykdymą ar netinkamą įvykdymą), o Sutarties 6.2 punkto sąlyga atitinka Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnio 2 dalies 18 punkto sutarties nesąžiningų sąlygų nustatymo kriterijų (savaržo vartotojo teisę pareikšti ieškinį pagal savo gyvenamąją vietą), t. y. pripažinti Sutarties 2.7 ir 6.2 punktų sąlygas nesąžiningomis ir negaliojančiomis.

PRIDEDAMA. 30 lapų.

Pagarbiai

Direktorė

Neringa Ulbaitė